1874: BALONUL "MIHAI-BRAVUL" ŞI ASCENSIUNILE SALE

ing. Ioan Vasile Buiu

Succesul deosebit al ascensiunilor organizate la Bucureşti, în vara anului 1873[18], de echipa aeronautului francez Henri Beudet precum şi promovarea a doi aeronauţi autohtoni, nu puteau să rămână fără urmări. Primul localnic marcat de plăcerea ascensiunilor aerostatice şi, presupunem, de succesul financiar al lui Beudet, a fost Marius Willemot.

Concepută probabil încă în a doua parte a anului 1873, activitatea aeronautică "în regie proprie" a lui Willemot, va fi făcută publică în ianuarie 1874, când *Le Journal de Bucarest*[19] anunţă intenţia acestuia de a organiza în următorul sezon, la Bucureşti, o serie de ascensiuni şi călătorii aerostatice, prezentând şi principalele lor trăsături:

ascensiuni ştiinţifice – la înălţimi de 4000-5000 metri (având deja înscrieri şi aparatură pregătită);

ascensiuni în balon liber, la înălţimi diverse după solicitarea pasagerilor dar, pentru care Willemot va fi singurul care va conduce balonul;

pentru cei timizi – ascensiuni în balon captiv (balonul legat la un troliu, la sol, cu un cablu de 300 m lungime), la o înălţime dublă faţă de aceea a piramidelor din Egipt.

Sunt date şi primele informaţii tehnice asupra balonului, aflat deja în construcţie la Paris: o circumferinţă de 43 m, înălţimea de 23 m, volumul de 1800 la 2000 m^3, o nacelă pentru cinci persoane, purtând o ghidropă de 100 m lungime cu o ancoră la capăt şi alte accesorii (de ex. patru lunete).

În luna martie 1874, *Telegraphul*[20] prezintă informaţii, preluate din ziare franceze, despre prezenţa la Paris a lui Willemot care va transporta la Bucureşti balonul **Michaiu Bravulu,** comandat în Franţa, pentru a ***iniţia pe români în misterele şi bucuriile navigaţiunii aerlane.*** Apare deja şi o precizare importantă: volumul total al balonului va fi de 1500 m^3. Pentru recepţia balonului, acesta a fost instalat la uzina de gaz de iluminat din **La Villette** şi după mai multe zile de vreme nefavorabilă, aerostatul a fost umflat cu gaz preluat din rezervoarele (gazometrele) uzinei respective. Pentru ascensiune se pregătise şi cunoscutul aeronaut şi fotograf parizian – Nadar, pe numele său adevărat Felix Tournachon (1820-1910), care vroia să experimenteze unele din noile sale aparate fotografice pentru obţinerea unei imagini panoramice a Parisului. A renunţat din cauza vântului care făcea imposibilă staţionarea balonului în aer la un punct fix, aşa că ascensiunea s-a făcut de către Willemot şi cunoscutul aeronaut francez Dusolt (de fapt era aeronautul *Duruof* – constructorul balonului N.N.).

18 Ioan Vasile Buiu, 1873: Primele ascensiuni aerostatice, cu om la bord, în Bucureşti, în Bucureşti – Materiale de istorie şi muzeografie, Vol XX, Muzeul Municipiului Bucureşti, 2006; p.127-158.

19 Le Journal de Bucarest, Cinquième année, Nro. 351, Dimanche 11 Janvier 1874 (n.s.).

20 Telegraphul, Bucuresci, Anul IV, No. 617, Joui 28 Martiu 1874, p. 2-3, cu continuare în No. 634 din 20 Aprilu 1874, p.3.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

Journal de Bucarest[21] va anunţa că balonul construit în Franţa pentru D. Willemot şi botezat de acesta «Mihai Bravul», destinat ***unor ascensiuni ştiinţifice sau pentru simple promenade în împrejurimile Bucureştiului,*** a efectuat prima ascensiune la Paris. Relatează apoi, despre ascensiune, tot după surse din presa franceză. După amânarea ascensiunii din cauza timpului nefavorabil, arată că ea a avut loc vineri 27 martie. Aflăm că interesul major pentru această lansare era dat de ***experienţele fotografice care au ajunsu să aibă o tot mai mare importanţă - pentru refacerea cadastrului - problemă ridicată şi în Cameră.*** Deşi vântul era încă puternic, cei şase pasageri: proprietarul, Dnii Jarcot şi Duruof - cunoscuţi aeronauţi din timpul asediului Parisului, artistul pictor Iantara şi doi tineri englezi.

La finele lunii aprilie, *Journal de Bucarest*[22] revine, cu noi amănunte privind ascensiunea balonului **Michel le Brave** – care s-a ridicat vineri 27 martie de la uzina de gaz din La Villette, ***sub conducerea D. Willemot, inginer electrician, stabilit la Bucureşti, care a venit în mod special la Paris pentru a i se construi un aerostat de 1500 metri cubi gaz de iluminat.*** Ridicat la orele 3, balonul a ajuns la 2890 m înălţime, a aterizat la orele 5, după un parcurs de peste 90 km. Au fost întâmpinaţi de peste 500 de ţărani pe un câmp lângă moara din Bourbont. Apoi, vor pleca cu trenul şi la ora 5 vor ajunge la Paris. După două zile, balonul şi toate accesoriile lui au fost expediate cu trenul la Bucureşti. Articolul, reprodus după *Le Bien Publique* (Paris) se încheie astfel: ***Nu ne îndoim de loc că «Mihai cel Mare» va fi tot atât de viteaz în aer, cum a fost odinioară pe pământ.***

Vestea va ajunge, datorită presei, prin toată Europa. O dovadă o aflăm în revista *Familia* (care apărea la Budapesta sub conducerea lui Iosif Vulcan), şi care publică informaţii referitoare la acest eveniment. Despre balon arată că e forte frumos şi are o formă elegantă şi mssare. ***Într'una din septemanele trecute proprietarulu a şi facutu cu elu o încercare de navigaţiune în aeru, care - în presinţia a unui publicu numerosu - a reieşitu forte bine.***[23] După două săptămâni revine cu detalii: *Balonulu "Mihaiu Bravulu"* ... ***s-a ridicatu la 27 martiu, din Paris, sub direcţiunea lui Villemont, ingenioru electricianu stabilit în Bucuresci, care a mersu în adinsu la Paris spre a-şi construi acestu balonu. ... După doue zile balonulu fu espediatu la Bucuresci.***[24] ...

Balonul, statuia şi ... «complotul»

În ţară, pregătirile erau în curs. Întreprinzătorul Willemot nu dăduse întâmplător balonului numele de Mihai-Bravu ci aşa cum spune *Journal de Bucarest*[25]: ***În timp ce, prin grija unei societăţi franceze statuia lui Mihai-Bravul se ridică pe bulevardul Universităţii, la Bucureşti, un francez face să plutească acest nume glorios deasupra Parisului.*** Totul fusese bine gândit. Inaugurarea statuii, preconizată a fi concomitentă cu sărbătorirea zilei de 10 Mai, va aduna lume multă, care apoi se va duce să vadă şi ascensiunea balonului. Şi nu

21 Journal de Bucarest, Cinquième année, No. 376, Jeudi 9 Avril 1874 (n.s.), p. 3.
22 Journal de Bucarest, Cinquième année, No. 382, Jeudi 30 Avril 1874 (n.s.), p. 2.
23 Familia, Buda-Pesta, 14 Aprilie/26 Aprilie, Nr.15, Anulu X, 1874, p. 178-179.
24 Familia, Buda-Pesta, 28 Aprilie/10 Maiu, Nr. 17, Anulu X, 1874, p. 202.
25 Journal de Bucarest, Cinquième année, No. 376, Jeudi 9 Avril 1874 (n.s.), p. 3.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

numai Willemot îşi făcuse asemenea calcule. Luînd în seamă exemplul altor ţări din Europa, unde cu diverse ocazii, ca de ex.: expoziţii, târguri, sărbători naţionale sau oficiale, etc., se organizau călătorii cu aşa zisele trenuri de plăcere, pe anumite trasee confluente, valabile un număr limitat de zile şi, poate cel mai important: cu bilete dus-întors, la un preţ redus, apare şi la noi o asemenea iniţiativă (este posibil ca să fi fost sugerată chiar de Willemot – dar nu avem dovezi).

Ea se va concretiza la Botoşani, unde se înfiinţează *Asociaţiunea: I.V. Adrianu & Co.*, subintitulată *Prima asociaţiune română, pentru trenuri de plăcere.* Într-un anunţ publicat de aceasta în ziarul *Românului*[26], se arată că:

În ziua de 9 Maiu s.v. va pleca pe tótă întinderea linieloru române, de la Suciava – şi ambranşamentele Botoşiani, Iaşi, Berlad,Galaţi – pene la Bucuresci, unu trenu de plecere (clasea I, II şi III) cu jumătate preţuri. Acestu trenu de plecere este pentru ocasiunea inaugurării statuei lui «Michaiu Bravulu», şi ridicarea «Balonului aerostaticu», numitu de asemenea «Michaiu Bravulu».Numai în diua de 9 Maiu poate cine-va merge cu acestu trenu pentru Bucuresci. Durata valorii acestoru bilete – pentru întoarcerea de la Bucuresci la staţiunea de unde s-au luat biletulu –este de opt dile inclusivu.Un anunciu oficiale va da'n curându toate detaliurile, precum şi indicaţiunea ordinii de plecare de la fiă-care gară.Sperămu multu că societatea română va 'ncuragia întâia noastră 'ncercare de 'ntreprindere în această specie de afaceri.

Dar n-a fost să fie aşa şi lucrurile au luat o întorsătură neaşteptată.La 8 mai, *Românului*[27] publică comunicatul guvernamental preluat din *Monitorele:*

Mai multe diare din capitală câtu şi din districte au anunciatu că, inaugurarea stauei Michaiu-Vitézulu, va avea locu la 10 Maiu curinte. Lucrările accesorii pentru instalarea statuei neputendu fi terminate la această epocă, guvernulu va face cunoscutu la timpu, prin Monitorulu Oficiale, data precisă a inaugurărei statuei lui Michaiu-Vitézulu.

În Moldova, unii din prefecţi erau chiar mai expliciţi. De exemplu:

Mai multe persoane fiindu induse în eroare de către unele ziare, precum şi de publicaţiuni particulare, că la 9 Maiu **suntu trenuri de plăcere cu preţuri reduse, puse la dispoziţiunea publicului** ***spre a merge la Bucureşti să asiste la inaugurarea statuei lui Mihaiu Bravu, Suptsemnatulu se grăbesce a desminţi aceste şi a arăta publicului că statua lui Michaiu Bravu încă nu este gata şi că îndată ce se va găti se va anuncia prin Monitoru inaugurarea sa [Prefectu G. Lăţescu].***

Se pare că motivaţia reală a acestei amânări nu era doar neterminarea lucrărilor de instalare a statuei, ci aşa cum se va spune tot în *Românului*[28] (ziar al opoziţiei liberale), era opera lui Lascăr Catargiu (prim-ministru şi ministru de interne):

*... **incarnaţiune a geniului partitei conservatoare ...*** care ***a mai scăpatu societatea română, o Europa d'uă nouă şi crâncenă revoluţiune, ce era 'najunul isbucnirii ei ...***

... Complotulu déru a fostu, şi încă infernale. El venia asupră-ne despre nord, supt forma unui balaure care mănca focu, ş'aburi şi apă férţă vărsau nările lui.

Michaiu-Viteazului intrase în combinare şi sta gata şi nemişcatu cu securea

26 Românului, Anul alu optu-spre-decele, Bucuresci, Duminecă 5 Maiu 1874, p. 395.

27 Românului, Anulu alu optu-spre-decele, Bucuresci, Joui 9 Maiu 1874, p. 3.

28 Românului, Anulu alu optu-spre-decele, Bucuresci, Duminecă 12 Maiu, 1874, p. 413.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

rădicată, şi totu-d'uă dată totu dânsulu se transformase şi'n trunu smeu, care, deghisatu sub formă de balonu, era să rădice 'n nori întreaga partita ordinii, şi să rămâie ţéra prada demagogiei ...

Aşa cum spune autorul articolului susmenţionat, spaima ce cuprinse pe d. prim-ministru era venirea în Bucureşti a mai multor români de peste Milcovu. *Ei veneau , după d. ministru spre a se uni cu muntenii în faţa statuei eroului, ş'a s'arunca cu toţii în valurile unei revoluţiuni.*

Cu acelaşi subiect, revista satirică *Ghimpele*[29] va publica un scurt pamflet în versuri, sub o caricatură pe o pagină întreagă, cu imaginea balonului şi a unor figuri proeminente de politicieni din putere şi opoziţie, ironizând desigur ideea "complotului".

Preparativele pentru prima ascensiune

Pe lîngă scandalul politic iscat pe tema "complotului", vremea rea de la începutul lunii mai 1874, împiedecă pregătirea tehnică a ascensiunilor preconizate cu balonul adus din Franţa, aşa încât acesta va fi expus pentru publicul doritor, în sala Ateneului Român. Alături de balon au fost expuse şi toate accesoriile şi echipamentele sale conexe. Referitor la data primei ascensiuni, organizatorii ţin să precizeze[30]: ***Din causa nesicuranţei şi schimbării dese a timpului nu se póte precisa ziua primei ascensiuni.***

Locul de plecare a ascensiunilor era în schimb stabilit cu mult timp înainte. La toate ascensiunile de aerostate care se efectuaseră în Bucureşti până atunci, locul de plecare putea fi ales fără probleme deosebite, baloanele respective (montgolfiere) fiind umflate cu aer cald, provenit din cuptoare fixe sau mobile. În cazul lui Mihai-Bravul situaţia era însă deosebită deoarece el trebuia umflat cu gaz de iluminat (gaz aerian), într-o locaţie cât mai aproape de un rezervor mare (gazogen) care să poată asigura un debit mare de gaz, într-un timp cât mai scurt. O asemenea locaţie în Bucureşti nu putea fi decât una singură: în curtea uzinei de gaz de la Filaret – întreprindere inaugurată la sfârşitul anului 1871.

Anunţuri în ziarele Bucureştene şi afişe mari pe panouri anunţau că balonul "Mihai Bravu" (420 kg greutate, umplut cu 1500 m³ de gaz, 25 m înălţime şi 15 m diametru; putând transporta 6 pasageri şi 7 saci cu nisip) adus din Franţa, la Bucureşti, de D. Willemot urmează a efectua prima ascensiune în ziua de duminică 26 mai 1874. Anunţul apărut în ziarul Telegraphul [31] dă detaliile:

"În loculu celu mare de la Mitropolia / Calea Filaret / Prima ascensiune liberă în balonulu Michaiu Bravul – Trenul de plăcere în aer – 5 pasageri români vor face acest voiagiu sub direcţia aeronautulu D-lu M. Villemot. Acestu Balonu monstru conţine 40,500 de picioare cub. de Gaz de la usina de Gaz de la Filaret. Se va ridica 3,000 metri înălţime. Preţul intrarei [lei noui]: Unu cavaleru: 10; O trăsură cu 4 persoane: 20; În cercului de lucrare o persoană: 20; Unu loculu reservatu sub acoperişu 10; Loculu I anisesu: 5; Loculu II anisesu: 2; Loculu III anisesu: 1."

29 Ghimpele, Anulu XV, Nr. 20, Duminecă 19 Maiu, p. 4.
30 Telegraphul, Bucuresci, Anul IV, No. 648, Joui, 9 Maiu 1874, p.3.
31 Telegraphul, Bucuresci, Anul IV, No. 659, Duminică 26 Maiu 1874, p. 3.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

Această primă lansare, nu va va fi nici ea ocolită de emoţii, de data aceasta tot din motive meteorologice. *Journal de Bucarest*[32] publică o relatare spunând că, în acea zi de 26 mai, se adunase un public enorm şi curios – deoarece la Bucureşti nu se mai văzuseră până atunci ascensiuni cu un balon umflat cu gaz. Un vânt puternic, pe timpul umflării balonului cu gaz, face imposibilă lansarea, care se amână. Joia următoare, la reluarea tentativei de ascensiune, tot pe timpul umflării o aversă puternică de ploaie udă spectatorii şi balonul care, umezit – deci mai greu şi umflat insuficient nu va putea lua în nacelă, pe lângă Willemot decât pe Grigore Ventura. Acesta fusese tras la sorţi, împreună cu Constantin Bălăceanu şi Demetru Călinescu – toţi trei fiind programaţi iniţial pentru a participa la această ascensiune. În articol sunt publicate principalele caracteristici tehnice ale balonului:

Mihai-Bravul este construit, ca toate baloanele, dintr-o ţesătură specială de mătase şi bumbac; au fost folosiţi 3600 metri de ţesătură. Are o înălţime de 25 m, diametrul său este 14 m 20, circonferinţa are 44 m 65. Are un volum de 1469 metri cubici 24; apendicele piriform care îl termină are 59 m. Volumul său total este de 1556 m 8. Ţesătura cântăreşte 198 kilograme; plasa, 70; nacela, 70; cercul, 17; ancora, 15; cablul care leagă ancora are o lungime de 40 metri şi cântăreşte 20 kilograme; ghidropa este lungă de 60 metri şi cântăreşte 30 kilograme; greutatea totală a balonului şi a anexelor sale este deci de 420 kilograme. La această greutate mai trebuie adăugat: instrumente meteorologice, 2 kil.; provizii 7; 14 saci cu nisip pentru lest, 210 kg; 6 pasageri, cântărind în medie 75 kilograme, adică 450 kilograme.

În continuare, este redată scrisoarea-reportaj (în limba franceză) a lui Grigore Ventura, care ziua următoare va fi publicată şi în limba română de către *Telegraphul*[33] şi în care autorul descrie ascensiunea pe care a făcut-o cu balonul **Michaiu-Bravul** condus de Willemot. Plecaţi la orele 4 şi 3/4, după primii 300 metri *Bucuresci şi satele invecinate apăreau sub noi ca pe o chartă geografică. S'audia numai sgomotul depărtat al trăsurilor, şuierul locomotivelor, oamenii păreau ca furnicile pe strade.* Ajunşi la 2100 metri şi o temperatură de 8°, o aruncare de lest îi saltă până la 3800 m şi o temperatură de 2° sub zero. Era ora 5 şi 50', nu mai vedeau pământul, iar în sus, doar nori. Mai urcă şi la 4100 m (4° sub zero), la ora 6 şi 50', observă un fenomen de *parahelie* (balonul încadrat de un curcubeu circular). Încep să coboare. La 7 şi 5' sunt la 2500 m: *Vederea era foarte întinsă. Se vedea Dunărea ca un fir argintiu şerpuind pe pământu. Carpaţii la 600 metri mai josu decât noi, oraşele Ploesci, Mizil şi altele.* Coboară, moderând viteza prin aruncare de lest. La 300 m strigă, prin trompetă, oamenilor de jos să prindă frânghia. Dau drumul şi gazului şi aruncă ancora care se înfige într-o arătură. Au aterizat la *Văresci, la cuconulu Iancu Deşliu,* care le înlesneşte desumflarea, încărcarea balonului şi le asigură mijloacele de transport pentru înapoierea în Capitală.

Prima ascensiune a balonului Mihai Bravu dă loc şi unei premiere în presa naţională: publicarea unei cronici ştiinţifice, cu accente critice chiar, pe marginea unui important eveniment tehnico-ştiinţific autohton. Astfel, *Telegraphul* publică în două numere consecutive, un amplu articol despre călătoriile cu balonul. Din acesta aflăm că Willemot avea un mic

32 Impresions de voyage à 4000 de mètres au dessus du pavé de la rue Mogochoï, semnat Grégoire Ventura. În Le Journal de Bucarest, Cinquième année, Nro. 395, Jeudi 18 Juin 1874 (n.s.), p. 2-3.

33 Ascensiunea Balonului Michaiu-Bravul, scrisoare publicată în Telegraphul, Vineri 7 Iunie 1874, Anul IV, No. 669, p. 2-3.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

magazin ... *înghesuitu între Passagiu şi Otelulu Creţulescu ... montat cu varii şi multiple objecte de artă şi agrementu.* Se comentează, uşor ironic, plecarea sa în Franţa pentru a aduce un balon, pe care îl botează *Michaiu Bravulu* şi care ar fi trebuit să fie lansat în ziua dezvelirii statuii lui Mihai Viteazul. Festivitatea fiind amânată, aerostatul a fost expus o săptămână în Sala Atheneului, prima ascensiune fiind anunţată pentru 26 mai pe *spaţiosulu locu din strada Principatele-Unite – Grădina Mitropoliei* ... A venit lume multă, ... *mulţi şi prea mulţi încă săriră uluci şi rupseră pânde, spre a pătrunde acolo fără parale; obiceiu regretabilu dar practicatu multu în ţeara noastră ... mulţimea de asistenţi era atât de numeroasă în câtu ameninţa să ia cu asaltu Cathedrala şi Representaţiunea Naţională, cu preşedinte cu totul* – Adunarea Naţională vota legi în acea zi. Dar balonul ... *se crăpase ... fie din nesciinţa de a umple balonul, fie din nesoliditatea lui, fie din culpabilitatea curenţilor care începuseră să devie cam rapizi ... ascensiunea s-a amânat pentru altă Duminică, dându-se contramărci chiar şi celoru care nu plătiseră nici-o centimă.* În partea a doua, autorul face un istoric al baloanelor, prezentând în detaliu câteva ascensiuni celebre, inclusiv ultima ascensiune ştiinţifică franceză din 30 mai 1874. Comentând practicile străine legate de modul de utilizare a baloanelor, autorul atrage atenţia că *Michaiu Bravulu* nu are ***parachute*** şi recomandă d-lui Willemot *s-o confecţioneze pe dată şi să se îngrijască a o lua în totu-de-una.* Incheie *cu ... convicţiunea că, în urma celor ce amu scrisu, aeronauţii noştri voru avea ambiţiunea că dacă-şi espunu o dată viaţa, să ne aducă celu puţinu, din acele regiuni aeriane, oare care mici descoperiri şi observaţiuni ce le voru face ei însuşi, ajutaţi de instrument, pentru a avea satisfacţiunea că nimic vanu nu s'a făcut în ţara noastră de nisce oameni serioşi.*[34]

Cu toate insistenţele şi căutările noastre de a afla cine era persoana care semna articolul cu iniţialele *C.V.* – adăugând şi ***Licenţiatu în sciinţele phisice şi Mathematice,*** nu am putut să o identificăm printre persoanele bucureştene cu o asemenea calificare, mai ales că articolul dovedea o foarte bună şi la zi, cunoaştere a subiectului. Ca o ipoteză, credem că persoana ar fi putut să fie Ştefan Hepites (obţinuse în acelaşi an, 1873, la Bruxelles, titlul respectiv), bazându-ne, în primul rând, pe activitatea şi preocupările sale ulterioare în domeniul aeronauticii.

9/21 iunie 1874: a doua ascensiune

Cea de a doua ascensiune a avut parte de un timp mai bun, astfel încât de această dată în nacelă, pe lângă Willemot, au urcat George Florescu, Demetru (Dimitrie) Călinescu şi Ioan Const. Gr. Ghika. Pegătirile se fac tot în curtea uzinei de gaz de la Filaret. La 25 iunie (st. nou) *Journal de Bucarest*[35] publică relatarea **tânărului prinţ** Ghika privitoare la această ascensiune. Lansat la ora 4 şi 30', balonul ajunge repede la 1400 m unde, *George Florescu, ne mai ştiind cum să-şi exprime admiraţia şi satisfacţia, cântă una din melodiile a căror autor este.* După o oră de plutire deasupra Bucureştiului, urcă la peste 3000 m, de unde văd râuri din Turcia şi Dunărea. Încep apoi coborârea, lansează ancora – care scapă la

34 Călătoriile în aeru cu balonulu, de C.V. Licenţiatu în sciinţele phisice şi Mathematice; publicat în Telegraphul, Marţi 4 Iunie 1874, Anul IV, No. 666, p. 3 (partea I-a) şi Telegraphul, Mercuri 5 Iunie 1874, Anul IV, No. 667, p. 2-3 (partea II-a).

35 Le Journal de Bucarest, Cinquième année, Nro. 397, Jeudi 25 Juin 1874 (n.s.), p. 2.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

prima încercare, se târăşte cca. 130 m, cu patru scuturături puternice. Au ajuns pe moşia de la Aprozi a colonelului Manu, la 46 km de Capitală. Cu o căruţă, ajung la Bucureşti la ora 4 dimineaţa.

Ziarul *Românului*[36] din 15 Iunie publică impresiile lui G.A. Florescu despre aceiaşi ascensiune. În încheiere, acesta spune: *Astu-felu, în nesce timpuri în care încercările sciinţifice pentru găsirea direcţiunii baloneloru n'au altu resultatu de câtu necunoscutulu, acestă mică căletoria, de şi fără vr'unu scopu sciinţificu, avu totuşi meritulu seu, din momentu ce graţiă precauţiniloru pe cari d. Villemot le iea, ascensiunile aeriane nu presintă nici unu pericolu seriosu.*

20 iunie/2 iulie 1874: ascensiunea a treia (militară)

Monitorul Oastei[37] publică, sub titlul: ***Relaţie asupra ascensiunei balonului Mihaiu Bravul, făcute la 20 Iuniu 1874,*** la care, pe lângă Willemot, au luat parte maiorii Poenaru, Lahovary şi Dumitrescu. Lansarea a fost dificilă, din cauza timpului furtunos, balonul fiind umflat doar cu 1200 m³ de gaz, în loc de 1496 - capacitate nominală. Ora plecării: 4 şi 40'. Scopul ascensiunii: măsurători de altitudine, temperatură, umiditate şi, în principal: ***observarea itinerariului ce va urma balonul şi întinderea la care s'ar putea recunoasce terenul într'un scop militar***. Pentru a se asigura coeficienţii de corecţie necesari, măsurătorile cu barometrele şi termometrele, au fost efectuate concomitent (prin programare, în timp real), în aer – din nacela balonului şi la sol (în Bucuresci, de Dl. I.A. Cantacuzin). Traseul luat de balon a început cu gara liniei Bucureşti-Giurgiu, Jilava, creasta Sabarului, Iezerul Grecilor, satul Sineşti, satul Bragadiru, apoi trece Argeşul la Goştinari. Ajunge la bălţile Dunării şi coboară în pădurea Prundu. Sunt prezentaţi tabelar parametrii aerului, inclusiv o hartă a traseului, cu diagrama înălţimilor. Concluziile ascensiuni consemnate de cei trei ofiţeri sunt:

Din puntul de vedere militar ascensiunea balonului este foarte interesantă. – Terenul se poate recunoasce într'o depărtare foarte mare: ast-fel fiind d'asupra Jilavi se vedea de subt tot terenul pe care au manevrat trupele în anul 1872, destingându-se foarte bine posiţiunea satelor, drumurilor, apelor, podurile, pădurile, căile ce le traversează; Oamenii isolaţi nu se poate vedea de la înălţimea de 2000 m, dar în masă s'ar putea foarte bine distinge mişcările lor. – Un crochiu asupra unei posiţiuni se poate esecuta chiar pentru un teren necunoscut dar cu ajutorul unei harte uă recunoascere poate fi foarte complectă. Mişcările de teren insă nu se poate aprecia.

Aşa cum am mai remarcat, interesul public pentru ascensiunile aeronautice este tot mai puternic . Se publică în continuare informaţii despre evenimentele aeronautice din alte ţări. Astfel, ***Revista Sciinţifică*** reia (după *Românului*) articolul întitulat: ***Caletoria aeriană. Înălţarea balonului "Steaua Polară"***, semnat de "Dr. Paschanu, Membru allu societ. chimice din Paris, professore la scoala sup. de farmacie."[38]

După o lună, aceiaşi revistă, publică articolul ***Scrisoare assupra esperienţeloru în***

36 Românului, Anulu alu optu-spre-decele, Bucuresci, 15 Iuniu 1874, p. 3.
37 Monitorul Oastei, Anulu 1874, 12 Iuliu, Nr. 6, p. 91-94.
38 Revista Sciinţifică, Annulu V, No. 8, 1 Iuniu 1874, p. 124-127.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

esploraţiunile regiuneloru înalte alle atmosferei, semnat I.A.Cantacuzin[39], şi argumentat astfel:

Recentele ascensiuni aerostatice effectuate cu attâtu succesu în capitala noastră, prin iniţiativa d-lui Villemot, au desceptatu în publiculu nostru gustulu unor assemene esperimentaţiuni. *Până astă-zi cea mai mare altitudine la care au ajunsu aeronauţi noştri a fostu de 4000 metri approape, unde deja respiraţiunea omului începe a fi turburată prin rarefacţiunea atmosferii. Amu crezutu că va fi de oare care interesu pentru cetitorii Revistei d-voastre de a cunnoasce încercările făcute în ultimii timpi pentru a facilita esperimentatoriloru esploraţiunea regimeloru înalte alle atmosferei ...*

7/19 iulie 1874: ultima ascensiune

Un anunţ, însoţit de un desen de balon înscripţionat "Mihai Viteazu" (prima imagine a balonului apărută în ţară, după caricatura din Ghimpele) publicat de *Journal de Bucarest*[40] invită publicul bucureştean să asiste la ***ultima ascensiune aerostatică*** de duminecă 7(19) iulie 1874. În balon, conform anunţului, vor urca: prinţul Ioan Const. Grigore Ghika, colonelul Nicolae Haralamb şi X., sub conducerea lui Willemot. ***După lansare vor fi aruncate un mare număr de paraşute îndicând fiecare înălţimea de la care coboară, iar bombe artificiale vor anunţa lansarea balonului.*** Preparativele vor începe la ora 3 1/2 iar plecarea la ora 4 1/2. Preţurile: trăsura cu 4 persoane: 20 fr.; în cercul de lucru: 20 fr.; loc sub acoperiş: 5 fr.; rangul I pe banchete: 3 fr.; rangul II pe banchete: 1 fr.; rangul III: 50 centime. ***Militarii negradaţi şi copii vor plăti jumătate preţul.***

Tot în *Journal de Bucarest*[41] găsim şi relatarea acestei ultime ascensiuni efectuate doar de Willemot şi de prinţul Ioan Const. Gr. Ghika, în nacelă urcându-se doar două persoane (în loc de 4 persoane prevăzute iniţial), ca urmare a cantităţii insuficiente de gaz pe care a putut-o furniza uzina de la Filaret. Plecat la ora 5, balonul, *a cărui gaz se dilata sub acţiunea soarelui, va duce pasagerii săi la 5180 m, înălţime superioară celei a Mont-Blanc-ului, gigantul Alpilor. La această înălţime spectacolul era feeric. Deasupra şi de jur-împrejur un cer scânteietor ... un ocean de nori ... peisaje de o frumuseţe ce nu poate fi povestită.* Aici, temperatura era de minus 5 grade. Începe apoi coborârea şi ajung cu rapiditate la 12 km de Comana, pe moşia Goştinari aparţinând lui Barbu Bellio, unde o mulţime de ţărani le vin în ajutor. Ajunşi apoi la Comana, iau drumul Bucureştiului, după o ascensiune care le-a dat celor doi aeronauţi ***strania voluptate a nostalgiei infinitului.***

În aceiaşi zi, *Românulu*[42], sub semnătura lui Ion Const. Gr. Ghika, publică o relatare mai completă asupra ascensiunii. Astfel, *pe la 1450 m înălţime, aud şuieratul locomobilei unui tren şi scomotulu produsu prin contactulu vagoaneloru cu şinele.* În coborâre, pe la 3000 m înălţime: *începeam a zări pământulu, calea ferată, Dunărea, Sabarul, Argesiul şi câteva sate vecine cu Comana ... la orele 7 şi 5 min. ne coboram din nacelă în vecinătatea comunei Goştinari, în depărtare de 3 poşti de Bucuresci.*

39 Idem, No. 11, 15 Iuliu 1874, p. 167-168.

40 Le Journal de Bucarest, Cinquième année, Nro. 404, Dimanche 19 Juillet 1874 (n.s.), p. 4.

41 Le Journal de Bucarest, Cinquième année, Nro. 405, Jeudi 23 Juillet 1874 (n.s.), p. 2.

42 Românulu, Anulu alu optu-spre-decele, Bucuresci, Joui 11 Iuliu 1874, p. 608-609.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

*

Pentru o confirmare suplimentară a afirmaţiilor noastre privind nevoia crescândă de cunoştinţe teoretice şi aplicative activată în mod sigur şi de influenţa ascensiunilor aerostatice din anii 1873-1874, putem invoca şi faptul că în 1874, la Iaşi, Petru Poni "Profesoru la Liceu şi la Institutulu Academicu" publică manualul: ***Notiuni de fisica pentru usulu claselor inferioare de licee.*** Un capitol intitulat *Aerostate* explică **Principiul lui Archimede aplicatu la gazuri,** şi prezintă apoi aerostatele, ca aplicare a principiului lui Arhimede. Ele sunt compuse *dintr'o invelitore subtire in care este introdusu unu gazu usioru precum este hidrogenulu, seu gazulu de luminatu, seu aeru incalditu. Daca greutatea gazului, a invelitorei si a altoru obiecte ce potu fi atarnate de dinsa este mai mică decatu greutatea aerului deslocuitu, aerostatulu se va radica in susu in atmosfera.* Învelitoarea se face din ***matasa de'sa (taffetas), unsa cu unu lacu de cauciucu pentru ca gazurile se nu pota trece printr'insa.*** Deasupra invelitorii se află *o retia de capetulu careia atarna unu* ***paneru de mlaja*** *in care se suie caletorii.* Autorul prezintă apoi paraşuta: ***Pentru a preveni pericolu unei caderi, in casu candu balonulu s'ar rumpe la o inaltime mare, se pune alature cu dînsulu unu cortelu a carui margini sunt legate prin franghii de paneru. Cortelulu deschidiendu-se, si resistenti'a aerului lucrându pe o mare suprafatia, repegiunea caderei este moderata şi scoborîrea se face fôre pericolu.*** Formularea textului capitolului respectiv va fi reluată de autor şi în ediţii ulterioare ale manualului, mici modificări apărând doar în utilizarea diacriticelor.[43]

Balonul, teatrul şi ... „aeronautul" Millo !

Interesul sporit pentru baloane şi ascensiunile lor cuprinde şi zona divertismentului. ***Calendarul amusant*** pe anul 1875, editat la Bucureşti de Honoriu Wartha, publică pe parcursul a 15 pagini, farsa de carnaval *Cucoana Chiriţa în balon,*[44] de Vasile Alexandri, ecou evident al ascensiunilor aerostatice petrecute în Capitală în anii 1873-1874. După înşiruirea personajelor, locul acţiunii este marcat de autor fără echivoc: ***scenele se petrecu din dosul Mitropoliei***, pe ***piaţa destinată pentru ascendarea balónelor 1874***. Balonul implicat poartă cu litere mari numele de: *Ciubâr-Vodă,* iar câţiva soldaţi ţin frânghiile ce sunt legate de *nevodul balonului.* Coana Chiriţa care apare în scenă este invitată în *naselă* de către aeronautul ungur Ellien Moghior (care se cunoscuse cu Chiriţa la expoziţia de la Viena). Ea se urcă în nacelă şi apoi balonul este lansat. Ellien încearcă să o sărute, dar Chiriţa îl aruncă pe aeronaut peste bord. Balonul, uşurat, începe să urce brusc, Chiriţa trage de supapă şi începe o coborâre rapidă pe care o încetineşte aruncându-şi parte din obiectele de îmbrăcăminte, inclusiv cocul cel greu. Coboară cam ... ***desfrunzită*** dar este dusă în triumf, într-un cortegiu cu toate personajele create de Millo. Aeronautul, a ***învieat după căzătură*** şi s'a dus cu banii adunaţi la casă. Aspectele aeronautice sunt corect reflectate în limbaj şi acţiune, iar pe lângă efectele umoristice, caracteristice întregii serii de piese dedicate Chiriţei, autorul plasează şi

43 Petru Poni: Notiuni de fisica pentru usulu claselor inferioare de licee. Iassii, Typografia D. Gheorghiu, 1874, p. 56-58

44 V. Alessandri, Cucoana Chiriţa în balon. Farsă de carnaval. În: Calendarul amusant pe anul de la Christ 1875. Cuprinzând diferite articole amusante, prosa şi poesie. Culese şi arangeate de Honoriu Wartha. Ilustrat cu 32 gravure humoristice. Anul V. Séu anul I al ediţiunei nouă, Bucuresci, Editura Librariei Socecu & Comp. 1875.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

o mulţime de aluzii cu evident caracter de satiră politică.

Piesa va fi şi pregătită şi apoi reprezentată de către Teatrul Naţional din Bucureşti, dar – aşa cum rezultă din anunţul publicat în presă[45] – nu pe scena localului din Calea Mogoşoaiei, ci pe o scenă mai specială:

Teatrulu celu mare
Joui, la 8 Maiu, represintaţiune estraordinară în beneficiu lú d-lui ***M. Millo.***
Se va represinta pentru prima óră piesa:
CHIRIŢA IN BALLONU
vodevile cu mare spectaculu in unu actu, compus acum de d. V. Alesandri.
Pe délulu Mitropoliei înălţarea cu mare pompă a ***balonului Ciuber-Vodă,*** *pe care d-nu Villemot a binevoitu din complesinţă a'lu construi înadinsu pentru acésta represintaţiune. Balonulu va fi umflatu pe scenă. Spectacululu se va începe cu piesa:* ***Criminalulu séu omulu care'şi ucide femeia,*** *comediă vodevile în două acte, tradusă de d. Millo.*

Din acest text, destul de laconic, rezultă însă câteva constatări importante şi anume:

locul reprezentaţiei urma să fie, aşa cum indica şi V. Alecsandri în textul piesei, piaţa din faţa Uzinei de gaz de la Filaret, la baza sau pe Dealul Mitropoliei;

Marius Willemot, era tot în Bucureşti şi urma a construi un balon special pentru această ocazie, de dimensiuni relativ mici, ancorat la scenă şi umflat *pe scenă* aşa cum se scrie în anunţ, deci tot cu gaz de iluminat de la Uzina de gaz;

Spectacolul era destinat a fi în beneficiul lui Matei Millo, aeronaut ad-hoc, desigur travestit – conform deja unei tradiţii – în rolul Chiriţei.

Nu am găsit cronici teatrale sau relatări asupra spectacolului propriu-zis, dar în presa vremii apare un comunicat al Direcţiunii generale a teatrelor, în introducerea căruia se prezintă unele măsuri privind angajarea unei noi trupe de operă franceze în locul trupei italiene, precum şi pentru efectuarea unor reparaţii şi amenajări la clădirea teatrului. Partea a doua şi cea mai consistentă a comunicatului priveşte însă tocmai spectacolul la care ne refeream mai sus:

... Până cându înse se voru realisa frumósele intenţiuni, am fi fostu de doritu d'ua-cam-dată ca negligenţa să nu mérgă până a pune în pericolu viéţa actoriloru. ***În una din ultimele seri, la represintarea comediei Chiriţa în Balon, în momentulu cându balonulu se urca, rădicându în aeru pe vestita cucónă represintată de d. Milo, frânghia pe jumătate putredă care rădica balonulu, se rupse d'uădată, şi d. Milo fu precipitatu de la óre-care înălţime, în ţipetul publicului, care vedu îndată pe d. Milo însângeratu la uă mână şi spre ciuntirea piesei; căci Chiriţa, care trebuia să se rădice în balonu căduse şi tótă acţiunea se încurca. Puţin a lipsitu ca să se întâmple cea mai mare nenorocire artistului, cu câtu vârsta'i înaintată i-a măritu pe d'u parte capitolulu de simpatia, éru pe d'alta îlu apropie de sfârşitulu carierei séle. Dacă frânghia s'aru fi ruptu câteva momente mai târdiu, cându balonulu aru fi fostu fórte susu, nenorocirea putea să fiă nereparabilă.***

Bine aru fi déru, ca până la reparaţiunile generale, să nu se comită d'uă-cam-dată astu-felu de negligenţe.

45 Romanul, Anulu alu noue-spre-decelea, Joui 8 Maiu 1875, p. 405

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

Este interesant faptul că în comunicat se vorbeşte de *frânghia pe jumătate putredă care rădica balonul,* ceace ar putea indica faptul că balonul de pe scenă nu se ridica prin forţa lui ascensională ci era ridicat cu acea frânghie, trasă probabil manual peste un scripete.

Aeronautul Willemot – promotor, în Bucureşti, al unei acţiuni de solidaritate aeronautică internaţională

Cu privire la activităţile aeronautice ulterioare ale lui Willemot, singurele informaţii aflate de noi sunt din lunile aprilie-mai 1875. Astfel, la 27 aprilie (s.v.), el se adresează redactorului ziarului *Românul*[46] pentru a-i publica un anunţ, din care extragem următoarele rânduri:

Adâncu intristatu solicitu inserarea câtoru-va linie în stimabilele dumitéale diaru. Aceste linii voru aminti, uă-dată mai multu, perderea ce avu sciinţa.

Asiguratu de tóta simpatia vóstra pentru arţi şi sciinţe, te rogu se dai unu locşioriu în colónele Românului, în favórea familieloru celoru doui aeronauţi Sivel şi Crocé-Spinelli, amândoui morţi în catastrofa balonului Zenith; amândoui jertfa amorului loru pentru sciinţe.

Supscripţiunea se póte face la d-nii Gottereau, architect, strada Colţea 35, la d. Gebauer şi la d. Willemot.

Suptscrierea se va publica în Românulu.

Banii adunaţi se voru trămite îndată la d. preşedinte alu societăţei de navigare aeriană, la Paris.

Primesce, domnule redactore, etc.

M. Willemot, aeronautu

Biserica Cretzulescu

În continuarea scrisorii este publicată şi prima listă de subscriere, care considerăm că prezintă un anumit interes pentru studiul nostru asupra fenomenului aeronautic în România:

I–a LISTA

Willemot 20 fr, Pagani 5, Balme père, Lemonnier 5, Jobin 2, Lefort 5, Lefort jeune 3, Sevitre 5, X. 5, Velescu 3, Eugène Brissac 2, Eduard 1, Augustine Xeniel 1, Balm fils 3, Accabat 2, E. Cazes 5, C. Sanitard 2, M. Pascal 1, Simon Kaufmann 2, Ropra 5, Etienne 2, Andrieu 2, Bonnet 10, P. Cole 2, Desplus 2, T. Robescu 10, Lebel 2, Lolivier 2, C ... 20, Marsillac 20, Cherlier 20, P. Martin 2, Bertrand 2, Jean Marie 50, Bruzzesi 4. Totalulu primei liste 225 lei[47].

Cum era şi logic, Willemot s-a adresat, presupunem, în primul rând membrilor coloniei franceze din Bucureşti şi astfel, în această primă listă (singura pe care am găsit-o publicată şi fără să ştim cine se ascunde sub cele două iniţiale *X.* şi *C.*), nu găsim, aparent, decât doi

46 Romanulu, Anulu alu noue-spre-decelea, Duminecă, 27 Aprilie 1875, p. 369:

47 Pentru a se avea o imagine asupra valorii colectate, subliniem că un exemplar din ziarul respectiv costa 25 bani !

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

români: Velescu şi T. Robescu !

Despre soarta balonului Mihai-Bravul şi a lui Marius Willemot, nu am reuşit să aflăm alte informaţii nici din ţară şi nici din alte părţi. Probabil, că unele ar putea fi aflate în Franţa, dar poate că şi în arhivele bucureştene s-ar mai putea găsi eventuale date în documentele privind evidenţa străinilor.

Ce şi cum s-a scris ulterior despre *Mihai-Bravu* şi aeronauţii săi ?

Prima prezentare ulterioară şi mai completă a ascensiunilor balonului Mihai-Bravu din anul 1874, o datorăm doctorului în ştiinţe (Lausanne, 1893) Nicolae I. Angelescu, membru al "Societăţii de Ştiinţe" şi al "Societăţii Geografice din Bucureşti" care pe lângă studiile şi preocupările lui profesionale (farmaceutica, inclusiv istoria ei) a publicat şi o lucrare despre trecutul industriei în Ţările Româneşti[48]. Articolul său *Balonul "Mihai Viteazul"* pe care îl publică, în anul 1940, în Buletinul Muzeului Militar Naţional, denotă o cercetare atentă, dar pe cât se pare limitată, a unor surse documentare din epocă. Faţă de informaţiile noastre de astăzi, putem semnala două secvenţe mai importante din acest articol, care nu corespund izvoarelor istorice:

Afirmaţiile din partea de început a articolului:

La noi prima încercare de a se înălţa şi chiar străbate văzduhul a fost făcută de inginerul Willemont. Acesta, fiind în serviciul societăţii Compania de gaz din Bucureşti, a plecat în anul 1874, la Paris, unde-şi construi, după nişte planuri ale sale dinainte stabilite, un balon căruia i-a dat numele: "Mihai Viteazul";

După cum s-a demonstrat în capitolul anterior al lucrării noastre, la noi, *prima încercare*, de fapt **primele ascensiuni reuşite** datează din 1873, ele aparţinând – cronologic – următorilor:

Henri Beudet – francez, în turneu la Bucureşti **(15/27.07.1873 şi 22.07/3.08.1873)**,

Marius Willemot – francez, domiciliat în Bucureşti **(6/18.08.1873)**,

Ioan Petrescu – român, domiciliat în Bucureşti **(12/24.08.1873)**;

Inginerul Willemot (şi nu *Willemont*) nu era în *serviciul societăţii Compania de gaz din Bucureşti* ci era un liber profesionist şi comerciant, francez, domiciliat în Bucureşti;

Nu se poate confirma aserţiunea că Willemot, la Paris, î-şi *construi* [balonul], *după nişte planuri ale sale dinainte stabilite*. Informaţiile găsite de noi îl indică drept constructor al balonului *Michel-le-Brave* pe cunoscutul aeronaut francez *Duruof* [nume anagramat din Dufour, primul care a ieşit cu balonul din asediul Parisului în anul 1871 şi unul dintre organizatorii fabricaţiei de baloane franceze în timpul asediului]. Concluzia corectă ar putea fi că Willemot a fost doar cel care a comandat balonul şi a devenit proprietarul acestuia.

Se afirmă că:

*Inginerul Willemont, reîntors la Bucureşti, a întreprins cu balonul său, a cărui capacitate era de 1496 m³, în anii **1874 şi 1875**, mai multe ascensiuni, ...*

Cu toate insistenţele noastre nu am putut afla vre-o informaţie despre noi ascensiuni

48 Lucian Predescu, Enciclopedia Cugetarea - Material românesc - Oameni şi înfăptuiri, Editura Cugetarea, Bucureşti, 1940. p. 35.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

care ar fi fost efectuate de către Willemot, la Bucureşti, în anul 1875. De altfel, chiar autorul specifică, în continuarea frazei de mai sus, doar cele 4 ascensiuni realizate în 1874.

Este interesant faptul că acest articol, a suscitat probabil şi apariţia unui altui articol, semnat de Pavel Mirea[49], într-o publicaţie de propagandă aeronautică, care reia cam aceleaşi informaţii publicate de Dr. Angelescu. Din cele 4 ascensiuni, Mirea menţionează însă doar trei, fără a spune nimic despre cea de a doua.

Afirmaţiilor făcute de autorii ambelor articole mai sus menţionate li se datorează probabil faptul că, până în prezent, cei care au scris ulterior despre balonul Mihai Bravul şi despre persoanele care au participat la ascensiunile acestuia, au considerat ascensiunea din 30.05/11.06.1874 drept prima efectuată în ţara noastră şi l-au indicat pe Grigore Ventura drept primul aeronaut român !

Pentru o mai simplă prezentare a numărului şi succesiunii ascensiunilor aerostatice efectuate, la Paris şi apoi la Bucureşti, cu balonul Mihai Bravu le-am am grupat într-un tabel sinoptic cu principalele informaţii aferente inclusiv numele temerarilor „călători aerieni".

49 Pavel Mirea, Din trecutul aerostaţiei noastre – Balonul "Mihai Viteazul" – Un ziarist, cel dintâi aeronaut român. O ascensiune dincolo de 5000 m la 11 iulie 1874 deasupra Bărăganului; în Cerul nostru, Anul IV, Nr. 6, 10 Aprilie 1940, p. 3.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

PARIS ŞI BUCUREŞTI, 1874
ASCENSIUNILE BALONULUI MIHAI BRAVU

w

Data ascensiunii Locul decolării Gazul utilizat Numele balonului (Proprietarul balonului)	Ocupanţii balonului: *Aeronaut conducător* Aeronauţi pasageri	Date cu privire la zbor
Vineri **27 martie (s.n.) 1874** Paris – La Villette / Uzina de gaz [gaz de iluminat] ***Michel le Brave*** (Marius Willemot)	***Marius WILLEMOT*** **DURUOF** **FARCOT** **FARTARAT** **+ 2 englezi**	Decolarea: vineri 27 martie (s.n.) 1874, ora 3 ^{00} p.m., curtea Uzinei de gaz Altitudinea maximă: 2890 m Aterizarea: 27 martie (s.n.) ora 5 ^{00} p.m., pe un câmp lângă moara *de Bourbont prés Vic-sur-Aisne*, o distanţă de 90 km de Paris
Joi **30 mai (11 iunie) 1874** Bucureşti – Filaret / Uzina de gaz [gaz de iluminat] ***Michaiu Bravu*** (Marius Willemot)	***Marius WILLEMOT*** **Grigore VENTURA**	Decolarea: joi 30 mai (11 iunie) 1874, ora 4 ^{45} p.m., curtea Uzinei de gaz Altitudinea maximă: 4100 m Aterizarea: joi 30 mai (11 iunie) 1874, la Vărăşti, pe moşia lui Iancu Deşliu
Duminică **9 (21) iunie 1874** Bucureşti – Filaret / Uzina de gaz [gaz de iluminat] ***Michaiu Bravu*** (Marius Willemot)	***Marius WILLEMOT*** **Dimitrie CĂLINESCU** **George FLORESCU** **J. C. Gr. GHIKA** **Grigore VENTURA**	Decolarea: duminică 9 (21) iunie 1874, ora 4 ^{30} p.m., curtea Uzinei de gaz Altitudinea maximă: peste 3000 m Aterizarea: duminică 9 (21) iunie 1874, ora 6 ^{30} p.m., la Aprozi, pe moşia Generalului Manu
Joi **20 iunie (2 iulie) 1874** Bucureşti – Filaret / Uzina de gaz [gaz de iluminat] ***Michaiu Bravu*** (Marius Willemot)	***Marius WILLEMOT*** **Mr. POENARU** **Mr. LAHOVARI** **Mr. DUMITRESCU**	Decolarea: joi 20 iunie (2 iulie) 1874, ora 4 ^{40} p.m., curtea Uzinei de gaz Altitudinea maximă: 2092 m Aterizarea: joi 20 iunie (2 iulie) 1874, ora 5 ^{45} p.m., lângă pădurea Prundu, la o distanţă de cca 25-30 km de Cotmeana
Duminică **7 (19) iulie 1874** Bucureşti – Filaret / Uzina de gaz [gaz de iluminat] ***Michaiu Bravu*** (Marius Willemot)	***Marius WILLEMOT*** **J. C. Gr. GHIKA**	Decolarea: duminică 7 (19) iulie 1874, ora 5 ^{00} p.m., din curtea Uzinei de gaz Altitudinea maximă: 5150 m Aterizarea: duminică 7 (19) iulie 1874, ora 7 ^{05} p.m., la Goştinari, pe moşia lui Barbu Belio

© *Ioan Vasile Buiu, 2007.*

SUMMARY

The success of the balloon ascensions organized in Bucharest, in 1873, by the team of the French aeronaute Henri Beudet, brought to a rising interest in the domain. Marius Willemot, a French origin Bucharestan was the first to have been marked by the interest in such ascensions. The article remakes the history of the balloon patriotically named „Mihai Bravu" and its adventure, in 1874.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro